

30.5.2022

Kaupunginmuseon lausunto Raaseporintie 1 asemakaavan muutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta

HEL 2021-012227 T 10 03 03

Helsingin kaupungin asemakaavoituspalvelu on pyytänyt kaupunginmuseolta lausuntoa Puotinharjussa sijaitsevan Raaseporintie 1 asemakaavan muutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta. Museo tarkastelee hanketta kulttuuriympäristön ja arkeologian vaalimisen näkökulmasta ja lausuu kantanaan seuraavaa.

Kaavaratkaisu koskee aluetta, joka sijaitsee Puotinharjussa osoitteessa Raaseporintie 1. Tontille suunnitellaan täydennysrakentamista. Suunnitelmissa uudet asuinkerrostalot sijoittuvat Kajaaninlinnantien ja Raaseporintien laidoille. Nykyiset asuinkerrostalot tontin keskellä säilyvät.

Pentti Aholan laatima Puotinharjun asemakaava vuodelta 1961 on rakentunut asuinrakennusten osalta muutaman vuoden sisällä 1960-luvun alkuvuosina. Alueella ei ole tämän jälkeen tapahtunut täydennysrakentamista. Näin pitkälti lounas-koillinen suuntaisista kapeista lamellitaloista koostuva Puotinharju on eräs Helsingin muuttumattomimpia esikaupunkikokonaisuuksia, joka on säilynyt poikkeuksellisen ehjänä ja harvinaisen yhteisenä kokonaisuutena lähes 60 vuotta, ja joka nykyisellään ilmentää esimerkillisen autenttisella tavalla aikansa kaavoitusihanteita.

Puotinharjun kaavoittaminen ajoittuu historialliseen kohtaan, jossa rakentamisen tuottavuustavoite loi rakennusten pituuksiin ja kerroslukumääriin ehtoja, joiden tyydyttävä asemakaavallinen sommittelu vaihteleviin maastollisiin lähtökohtiin vaati taitoa ja toteutukselta vaivannäköä. Tämän johdosta rakennukset oli sidottava sitä täsmällisemmin rakennuspaikkaansa jo arkkitehdin suunnitelmissa, mitä vaihtelevammassa ja herkemässä maastossa ja maisemassa rakennettava alue sijaitti. Näin muodostuvan miljöönnä kannalta tämä ”suljettu” muotoperiaate sisälsi ajatuksen rakennuspaikkaansa sidotusta kokonaisuudesta, jossa rakennusmassat sijoitettiin suhteessa toisiinsa, ilmansuuntiin, maastonmuotoihin ja maisemaan kulloinkin edullisimmalla tavalla. Johtuen tästä rakennusten hienovaraisesta ympäristöönsä sovittamisesta, asettaa tämä puolestaan vaatimuksia ympäristönsä huomioivalle täydennysrakentamiselle.

Puotinharjun asuinalueen suunnitteluperiaatteissa todetaan, että kaavamutoksilla mahdollistetaan yleiskaavan määräysten ja hengen mu-

30.5.2022

kainen tontti- ja korttelitehokkuuksien nosto, mutta huomioiden rakennetun ja rakentamattoman ympäristön mittakaava, ominaispiirteet ja arvot. Uudisrakennukset sijoitetaan alueen vallitsevaan koordinaatistoon, sijoittelulla ei suljeta rakennusten välistä virtaavan maiseman rakennetta, massoittelu on vähäeleistä ja korkeudet sovitetaan olevaan ympäristöön. Uudisrakennukset sovitetaan materiaaleiltaan, väreiltään ja muilta ulkoisilta arkkitehtonisilta elementeiltään olevaan, 1960-luvun rakennuskantaan.

Raaseporintie 1 täydennysrakentamishanke on viereisen Kajaaninlinnantie 4 hankkeen kanssa alueen ensimmäisiä täydennysrakentamishankkeita, ja nämä tullenevat toimimaan esimerkkeinä ja viittauspisteinä alueen seuraaville hankkeille. Tämän johdosta hankkeiden reunaehdoja tulee tutkia poikkeuksellisen huolellisesti.

Rakennettu kulttuuriympäristö

Arkkitehti Niilo Kokko on suunnitellut vuonna 1963 tontilla sijaitsevat kaksi kerrostaloa. Rakennukset noudattavat esimerkillisesti Puotinharjulle ominaista ilmansuunnallisesti optimaalisinta lounas-koillinen suunnaisista rakennuksista muodostunutta kokonaisuutta.

OAS:n suunnitteluaineistossa olevassa viitesuunnitelmassa tontin täydennysrakentaminen on poikkeuksellisen tehokasta. Tontille esitetään peräti neljää 5-8 kerroksista kerrostaloa ja yhtä 2,5 kerroksista pienkerrostaloa.

Tehokas täydennysrakentaminen on osin perusteltavissa metroaseman sekä Turunlinnantien-Vanhalinnantien muodostaman keskusta-akselin läheisyydellä. Näillä keskeisillä alueilla lisärakentamisella voidaan suljetumpia korttelirakenteita kaupunkimaisemman katumiljöön ja raja-arvot täyttävän asuntopihojen melusuojauksen saavuttamiseksi.

Suhteuttaen esitettyjä viitesuunnitelmia Puotinharjun asuinalueen suunnitteluperiaatteisiin, niin kriittisimmät kohdat suunnitelmissa on 8-kerroksisen kerrostalon nouseminen tontilla olevia kerrostaloja korkeammaksi. Rakennuksen kerroskorkeutta tulee laskea. Lisäksi uudisrakennuskokonaisuutta tulee tutkia tarkemmin suhteessa Puotinharjun lounaiskulman rivitaloalueeseen. Museo esittää suunnitelman lounaisimpia kerrostaloja madallettavan yhdellä kerroksella.

Arkeologia

Raaseporintie 1 kiinteistön länsireunalle suunnitellun asuinrakennuksen (asemapiirroksessa merkitty kirjaimella A) ja sen pihamaan kohdalla sijaitsee muinaismuistolaiilla (295/1963) suojeltu kiinteä muinaisjäännös

30.5.2022

Tukikohta V:33, Puotinharju (tunnus muinaisjäännösrekisterissä 1000011701), joka on ensimmäisen maailmansodan aikainen puolustusvarustus.

Kohde on osa koko pääkaupunkiseutua ensimmäisen maailmansodan aikana (1914–1918) kiertänyttä linnoitettua puolustusketjua. Se on suojahuone, joka on toiminut vieressä sijainneen tykkipatterin nro BB12 miehistösuojana tai ampumatarvikevarastona. Tykkipatteri on tuhoutunut aikanaan kiinteistön rakennusten ja pihamaiden alle. Suojahuoneen ja tykkipatterin alueelle on johtanut ensimmäisen maailmansodan aikana rakennettu yhdystie Roihuvuoren suunnasta. Tie on hävinnyt metro-radan, myöhemmin rakennettujen teiden sekä rakennusten alle. Suojahuone on rakennettu 1915. Sen materiaaleina on käytetty kiveä sekä mahdollisesti betonia ja hirsyä. Katto ja seinät ovat olleet ulkopuolelta maalla suojattuja. Suojahuoneen teräspalkeilla tuettu katto on räjäytetty todennäköisesti 1920–30 -luvuilla tehdyn romumetallin keräyksen yhteydessä, jolloin teräspalkit on poistettu. Sisäänkäynti on ollut rakenteen läntisellä seinustalla. Nykyisin suojahuoneen raunio erottuu maan peittämänä kumpuna, jonka ulkomitat ovat 12 x 20 metriä ja korkeus 2–3 metriä. Kohteen tarkasti viimeksi maastossa 5.6.2020 Helsingin kaupunginmuseon tutkija John Lagerstedt.

Kohteessa on pidetty kaksi maastokatselmusta joista ensimmäinen 5.6.2020 ja toinen 10.5.2022. Molemmissa katselmuksissa tarkasteltiin vaihtoehtoja uudisrakennuksen sijoittamiseen siten, ettei se uhkaisi kiinteän muinaisjäännöksen säilymistä. Katselmuksissa tällaisia ratkaisuja ei ahtaalta rinnetontilta kuitenkaan löytynyt.

Koska asemakaavan muutos koskee kiinteää muinaisjäännöstä, on asiasta järjestettävä viipymättä muinaismuistolain 13. §:n mukaiset neuvottelut, joihin osallistuvat kaavoitushankkeen suunnittelija, maanomistaja sekä Museoviraston ja Helsingin kaupunginmuseon edustajat. Kokouksesta laaditaan pöytäkirja. Kokouksessa määritellään kiinteän muinaisjäännöksen arkeologinen tutkimustarve. Tutkimusten jälkeen Museovirasto päättää mahdollisista lisätutkimuksista tai muinaisjäännöksen poistamisesta. Tutkimuskustannuksista vastaa rakennushankkeen teettäjä.

Lisätiedot

Juha Vuorinen, tutkija, puhelin: 310 36940
juha.h.vuorinen(a)hel.fi

Johanna Björkman

Helsingin kaupunki

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Kulttuuripalvelukokonaisuus
Kaupunginmuseo
Kulttuuriperintöyksikkö
Kulttuuriympäristötiimi,
kulttuuriympäristöpäällikkö

Lausunto

4 (4)

30.5.2022

ts. kulttuuriympäristöpäällikkö

Postiosoite

PL 17401
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kulttuurijavapaa-aika@hel.fi

Käyntiosoite

Aleksanterinkatu 16
Helsinki 17

Puhelin

+358 9 310 1060

Faksi

+358 9 310 36664

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

fi0680001200062637

Alv.nro

fi02012566